

PORUKA UZ DAN ŽIVOTA 2005.

ŽIVOT IMA JEDINSTVENU I APSOLUTNU VRIJEDNOST!

Evanđelja nam navješćuju spasonosnu Kristovu ljubav zauzetu za čovjeka, za kompletan njegov život počevši od njegove tjelesne uvjetovanosti. Isusovo poslanje s brojnim ozdravljenjima pokazuje koliko je Bogu na srcu i tjelesni život čovjeka. Isus „lijecnik tijela i duha“ (usp. EV, 47) prihvatio je, poput milosrdnog Samarijanca, čitavog čovjeka te se sažalio i nad njegovom fizičkom bijedom.

Čovjek je „put Crkve“ (RH, 14), čovjek tijelom i dušom jedan i nedjeljiv (GS, 14). Crkva je od njezinih početaka u svom poslanju upućena na čovjeka. Svjesna da je nositeljica poruke spasenja koje se ostvaruje u siromaštvu i uvjetovanosti ljudskog života, ona naviješta Isusa koji je prošao svijetom čineći dobro (Dj 10,38). Zauzetost za život, a to znači za čovjeka, zato spada u vlastito poslanje Crkve. Život čovjeka je bitni sadržaj evanđelja. Izraz „evanđelje života“ poručuje da je život sadržaj evanđelja, samo srce evanđelja. Poruka života stoji u središtu Isusove poruke. „Došao sam da imaju život, u izobilju da ga imaju“ (Iv 10,10). Vjernost evanđelju sinonim je za vjernost životu i, dosljedno, vjernost poslanju na koje evanđelje potiče: to je poslanje ljubavi koja prihvata svakoga čovjeka u njegovoj cjelokupnosti.

Razvitkom biotehnologije promijenio se smisao i značenje mnogih pojmove i čina na području života. Za društvo i za Crkvu to je pravi izazov. Izazov koji od nas traži sposobnost uočavanja, prosuđivanja i djelovanja na nov način. Biotehnologija i njezina ambivalentnost te način mišljenja, vrednovanja i ponašanja velik su izazov životu. Snagom svoga proročkog poslanja Crkva je pozvana, čitajući znakove vremena (GS, 4), prosuditi ovaj čas, preuzeti odgovornost i zauzeti se radikalno u korist života. Papa Ivan Pavao II. to izrijekom naglašava: „Hitni su opći pokret savjesti i zajednički etički napor da se provede u djelo velika strategija u korist života“ (EV, 95). Na djelu su naime poimanja, mišljenja, propusti i planovi u svezi s ljudskim životom koji ne zahvaćaju samo savjesti i ponašanje pojedinaca. Naime, iz središta gdje su elaborirani, ti projekti oblikuju javno mišljenje i uvjetuju društvenu klimu koja snažno zahvaća i utječe na izgradnju stavova širokih slojeva ljudi. Kada način mišljenja i djelovanja postane sastavni dio kulture ponašanja, tada on uvelike uvjetuje i usmjeruje savjesti. Tako nasuprot „kulturi života“ nastaje „kultura smrti“. Zato Papa poziva na zaokret u kulturi mišljenja i ponašanja, te kaže da u današnjem društvenom kontekstu, koji je obilježen dramatičnom borbotom između „kulture života“ i „kulture smrti“, svi zajedno trebamo izgrađivati novu kulturu života.

Obnova kulture života treba započeti unutar samih kršćanskih zajednica. Prečesto i sami vjernici upadaju u neku podvojenost između vjere i njezinih etičkih zahtjeva kad je u pitanju život. Tako dolazi do moralnog subjektivizma i neprihvatljivih ponašanja. Ovo vrijeme traži od nas hrabrost da se upitamo koliko je kultura života danas raširena među kršćanima, u obiteljima i zajednicama naših biskupija.

Ponekad izgleda da se navještaji i kateheze o životu ne snalaze najbolje te nisu uvijek primjereni potrebama današnjih ljudi. To ne pogoduje izgradnji kulture života. Djelotvorna pomoć u zaštiti i promociji života često je prepuštena osjetljivosti i inicijativi pojedinaca, dok izostaje zauzetost čitave kršćanske zajednice. Razumljiva je stoga obeshrabrenost onih pojedinaca i skupina, najviše vjernika laika, koji bi htjeli pomoći obiteljima i bračnim parovima, ali se osjećaju osamljeni, marginalizirani i nepodržani. Oni to rade više svojom negoli crkvenom inicijativom.

U pitanjima morala i naročito bioetike sve se više govori o privatnom moralu i privatnoj etici. Širi se i nameće predrasuda da Učiteljstvo Crkve i teologija govore s dogmatskih pozicija, da su moralne norme samo izričaji dogmi i da stav koji katolik zastupa u bioetici može biti samo konfesionalan, pa zato razumski beznačajan i teško prihvatljiv. Ta predrasuda uvjetuje pristupe

mnogim forumima. Čovjeka se ne vrednuje po onome što on tvrdi i po argumentima koje iznosi, nego prema tome kakvu „etiketu“ nosi. Ako si vjernik, teško možeš očekivati da ćeš imati pravo. Takav stav nalazi svoje poklonike koji drže da su laički liberalni krugovi jedini koji imaju privilegij razumski razmišljati. Vjernici se tu nalaze ne pred drukčijim načinom razmišljanja, nego pred apriorizmima i izvrgnutim dogmama koje se protive ne vjeri nego razumu i koje u nekim radikalnim stavovima poprimaju oblike ideološke isključivosti. Znakovit su primjer za to teška sučeljavanja o životu i zaštiti embrija.

Takve laicističke predrasude pothranjuju se i nepoučenošću ne malog broja vjernika koji svoje stavove motiviraju jedino crkvenim autoritetom ili svojim vjerskim uvjerenjem („ja sam protiv pobačaja jer sam vjernik“), a nisu ih kadri znanstveno ni razumski obrazložiti. Taj način govora navodi na zaključak da vjernik nema svojih stavova, a da Učiteljstvo Crkve stvara norme ponašanja na temelju neke objave ili vjere kojoj je strana svaka razumska utemeljenost. To neznanje o povezanosti vjere i razuma u pitanju zaštite i promocije života koči kulturni dijalog, čini neuvjerljivim navještaj vjere, pothranjuje laicističke predrasude i ne pomaže moralnom naučavanju Crkve.

Pred ovim i mnogim drugim izazovima hitno je potrebno jasno naglasiti apsolutnu vrijednost ljudskog života. Ljudski život ima jedinstvenu i neponovljivu vrijednost! Čovjek je subjekt a ne predmet, on je osoba a ne sredstvo. Vrijednost života je apsolutna a ne relativna, jer se ta vrijednost ne mjeri u odnosu prema nikomu i ničemu. Objava pokazuje da čovjek tu apsolutnost dobiva od samoga Boga, nema ju i ne nalazi u sebi samome, i to nije protiv nego u skladu s čovjekovim razumom. Nalazimo se, međutim, u okruženju gdje vlada utilitaristička etika koja na sve, pa i na ljudski život, gleda sa stanovišta koristi i užitka. Napast popuštanja takvom mentalitetu nekad je vrlo jaka, kao na primjer kad se govori o korištenju embrija u terapeutske svrhe ili u slučaju uklanjanja deformiranih fetusa. Ako život samo jednom „izgubi“ svoju apsolutnu vrijednost, jasno je da mogu postojati i drugi slučajevi kad život više nema nedodirljivu vrijednost. Tada sve postaje relativno i podvrgava se subjektivnom načinu mišljenja i prosuđivanja. Onda se lančanom reakcijom degradiraju i ostale vrijednosti. Otuda proizlazi poslanje navještanja života u njegovoj apsolutnosti koja se nikad neće vrednovati u odnosu na druge osobe ili stvari, pa ni u možebitnim slučajevima prividne koristi za čitavo čovječanstvo.

Zauzimajući se za jedinstvenu i neponovljivu vrijednost života, Crkva na najbolji način služi čovjeku.

U Krku, na blagdan Svetе Obitelji, 26. prosinca 2004.